Universitets- och högskolerådet

PM
Datum: 2024-12-17
Diarienummer: 00045–2024

Jenny Lindström
Avdelningen för analys, främjande och tillträdesfrågor
Jenny.Lindstrom@uhr.se
+46104700317

Cecilia Lindman
Avdelningen för kompetensförsörjning och handläggning
Cecilia.lindman@uhr.se
+46104700300

Utbildningar i de nationella minoritetsspråken och -kulturerna 2024

Universitets- och högskolerådet (UHR) tar varje år fram statistik för utbildningar med koppling till Sveriges nationella minoriteter och/eller nationella minoritetsspråk på universitet och högskolor i Sverige. Här sammanfattas utbildningsutbudet och antagningsstatistiken för 2024. Här finns även tabeller över utbud, ansökningar och antagna per minoritetsspråk och -kultur. I tabellerna finns statistik för de senaste fem åren.

Utbildningsutbud, ansökningar och antagna

Den allra största delen av utbildningarna var fristående kurser. Majoriteten av utbildningarna, 84 procent, gavs på grundnivå. På avancerad nivå fanns utbildningar kopplade till de judiska, samiska och sverigefinska minoriteterna, samt utbildningar om de nationella minoriteterna generellt. En kurs på avancerad nivå behandlade finskugrisk fonetik och fonologi med inriktning mot finska, meänkieli och samiska. Utbildningar i finska/finsk kultur, jiddisch/judaistik samt samiska/samisk kultur stod för merparten av utbudet. 39 procent av alla utbildningar utgörs av kurser i finska eller finsk kultur, knappt 26 procent utgörs av utbildningar i jiddisch eller judiska kultur och knappt 20 procent utgörs av utbildningar i samiska eller samisk kultur. Kurser i romani chib eller romsk kultur utgör fem procent av utbudet och utbildningar i meänkieli utgör tre procent av utbudet. Resterade utbildningar handlar om nationella minoriteter generellt.

I sammanställningen har utbildningarna grupperats efter vilken nationell minoritet eller vilket nationellt minoritetsspråk de har koppling till:

Jiddisch och judaistik

Alla utbildningar är fristående kurser, majoriteten på grundnivå. De flesta utbildningar är på 7,5 hp.

Antalet ansökningar har minskat något jämfört med 2023, även om antal utbildningar har ökat något (ytterligare två utbildningar). Könsfördelningen för

de antagna är jämn, 58,5 procent kvinnor och 41,5 procent män[1]. De flesta som är antagna är över 35 år. Ungefär 42 procent av de antagna var mellan 19–34 år.

Meänkieli
Det fanns fem utbildningar i Meänkieli. Alla är på grundnivå. Tre av dem var på 15 hp och två på 7,5 hp. En kurs under de övergripande utbildningarna om nationella minoriteter behandlar bland annat meänkieli[2].

Antalet antagna har mer än halverats sedan 2023. Detta beror på att två kurser har ställts in.[3] Majoriteten av de antagna var kvinnor, 80 procent. Endast 16 procent av de antagna var under 35 år.

Det finns inga kurser om tornedalsk kultur.

Romani chib och romsk kultur
Alla utbildningar i romani chib eller romsk kultur är på grundnivå och omfattar 7,5 hp.

Könsfördelningen bland de antagna är ojämn. 72 procent är kvinnor. Det är ungefär lika många sökande i åldrarna mellan 19–34 som 35 år och äldre.

Samiska och samisk kultur
De flesta utbildningar i samiska och samisk kultur är på grundnivå. Majoriteten av kurserna är på 7,5 eller 15 hp.

Majoriteten antagna är kvinnor. Det är ungefär lika många antagna i åldern 19–34 som i åldrarna 35 år och äldre.

Finska och finsk kultur
Majoriteten av utbildningarna är på grundnivå. En tredjedel av utbildningarna är på avancerad nivå. Det finns två program, ett kandidatprogram och ett mastersprogram. De flesta utbildningar, ungefär hälften, är utbildningar på 15 hp.

Det är fler kvinnor än män som är antagna på utbildningarna, ca två tredjedelar är kvinnor. Ungefär lika många antagna är i åldern 19–34 år som 35 år och äldre.

Övergripande om nationella minoriteter
Vissa av utbildningarna behandlar tre av minoriteterna, som Finskugrisk fonetik och fonologi med inriktning mot finska, meänkieli och samiska, 7,5 hp

[1] Om en grupp består av minst 40 procent kvinnor eller män anses könsfördelningen vara jämn. Om en grupp består av mer än 60 procent kvinnor är den kvinnodominerad, och består den av mer än 60 procent män är den mansdominerad
[2] Finskugrisk fonetik och fonologi med inriktning mot finska, meänkieli och samiska, 7,5 hp vid Luleå tekniska universitet
[3] https://minoritet.se/meankielikurs-med-151-sokande-installd

eller Antiziganism i jämförelse med afrofobi, antisemitism, islamofobi och antisamisk rasism som fanns både som 7,5 hp och 15 hp. Andra behandlar alla fem. Alla utom en av de nio utbildningarna är på grundnivå och de flesta är på 7,5 hp.

Antalet ansökningar minskade i år jämfört med föregående år. Det kan delvis förklaras av att antalet kurser var färre, även om de totalt sett omfattade fler högskolepoäng. 72 procent av de antagna var kvinnor och det var ungefär lika många antagna i gruppen 19–34 år som 35 år och äldre.

Om statistiken

Statistiken baseras på data som finns i UHR:s statistikdatabas ASTA och som förts över från antagningssystemet. Utbildningar har inte viktats efter omfattning, utan har räknats som en utbildning oavsett om det är ett program eller en kortare kurs. I tabellerna anges det emellertid hur många av utbildningarna som är program, 7,5 hp, 15 hp samt 30 hp.

Antal utbildningar är antal utbildningar med sökande. Utbildningar som inkluderar tre eller fler minoriteter har räknats med i statistiken gällande de nationella minoriteterna generellt, exempelvis Antiziganism i jämförelse med afrofobi, antisemitism, islamofobi och antisamisk rasism, 7,5 hp och Finskugrisk fonetik och fonologi med inriktning mot finska, meänkieli och samiska, 7,5 hp.

Antal anmälningar inkluderar alla anmälningar som kommit in före sista anmälningsdag. Antagna är antalet antagna vid urval 2.[4]

Sökordet ”samer” är i år ändrat till ”same” för bredare sökträff. I det tidigare materialet (2018–2023) var sökordet ”samer”, då uteslöts utbildningen ”Same- och urfolkshälsa” på Umeå universitet HT2022 och VT2023. Dessa finns nu med.

Sökorden ”minoriteter” och ”minoritetsspråk” är ändrade till endast ”minoritet”. I det tidigare materialet uteslöts utbildningen ”Majoritet och minoritet” på Luleå tekniska universitet VT2020-VT2023. Dessa är nu med. Det var emellertid bara antagna personer på kursen vårterminen 2023.

Lunds universitet har lagt upp ett antal utbildningar i antagningssystemet efter sista anmälningsdag. Det innebär att de inte finns med under ansökningar eftersom de inte existerade vid ansökningsdatum. Behöriga och antagna redovisas dock (urval 2).

[4] Antal antagna vid urval 2 = (a) de som blev antagna i urval 1 och fortfarande är antagna + (b) ev. nyantagna i urval 2.

Sökord som har använts
Judar: "judisk", "jiddis", "judaistik"

Romer: "romsk", "romer", "romani"

Samer: "samisk, "same"

Sverigefinnar: "finsk", "finland"

Tornedalingar: "meänkieli", "tornedal"

Övrigt: "minoritet", "minoritetsspråk"

Judaistik, jiddisch	2020	2021	2022	2023	2024
Antal utbildningar	37	35	37	36	38
Grundnivå	31	24	28	30	33
Avancerad nivå	6	11	9	6	5
Kurs 7,5 hp	23	20	22	20	21
Kurs 15 hp	13	13	14	14	14
Kurs 30 hp	1	1	1	2	3
Program	0	1	0	0	0
Anmälningar vid sista anmälningsdag	579	574	654	626	589
Antagna vid urval 2	228	245	261	252	241
Kvinnor	115	124	117	134	141
Män	113	121	144	118	100
Ålder -34	127	93	113	114	101
Ålder 35-	101	152	148	138	140

2021: Mastersprogram 120 hp

Romsk kultur, romani chib	2020	2021	2022	2023	2024
Antal utbildningar	7	6	10	9	8
Grundnivå	7	6	10	9	8
Avancerad nivå	0	0	0	0	0
7,5 hp	6	6	10	9	8
15 hp	0	0	0	0	0
30 hp	1	0	0	0	0
Program	0	0	0	0	0
Anmälningar vid sista anmälningsdag	79	76	157	107	100
Antagna vid urval 2	113	78	127	48	50
Kvinnor	64	44	89	33	36
Män	49	34	38	15	14
Ålder -34	82	57	75	30	26
Ålder 35-	31	21	52	18	24

Samisk kultur, samiska	2020	2021	2022	2023	2024
Antal utbildningar	27	26	30	27	29
Grundnivå	22	22	25	24	25
Avancerad nivå	5	0	5	3	4
7,5 hp	12	11	14	11	13
15 hp	9	9	9	11	10
30 hp	6	6	7	5	6
Program	0	0	0	0	0
Anmälningar vid sista anmälningsdag	788	1159	900	894	839
Antagna vid urval 2	374	525	464	497	512
Kvinnor	281	390	353	390	377
Män	93	135	111	107	135
Ålder -34	203	283	205	232	237
Ålder 35-	171	242	259	265	275

2021, 2022: en av kurserna under 7,5 hp är 4,5 hp. Omvårdnad GR (A), Kulturkompetens i vårdmöten med samiskt perspektiv på Mittuniversitetet

Sverigefinsk kultur, finska	2020	2021	2022	2023	2024
Antal utbildningar	59	58	67	63	58
Grundnivå	44	48	56	51	45
Avancerad nivå	15	10	11	12	13
7,5 hp	17	14	18	14	15
15 hp	24	25	30	28	26
30 hp	14	15	16	18	15
Program	4	4	3	3	2
Anmälningar vid sista anmälningsdag	1436	1548	1952	1761	1680
Antagna vid urval 2	503	666	965	982	850
Kvinnor	319	462	695	640	579
Män	184	204	270	342	271
Ålder -34	294	368	553	544	421
Ålder 35-	209	298	412	438	429

2019, 2022 och 2023: ett kandidatprogram i språk och översättning 180 hp, två mastersprogram i litteratur- respektive språkkunskap 120 hp.

2020 och 2021: ett kandidatprogram i språk och översättning 180 hp, tre mastersprogram i litteratur- eller språkkunskap 120 hp.

2024: Kandidatprogram i språk och översättning 180 hp, ett mastersprogram i litteraturvetenskap, 120 hp

Meänkieli	2020	2021	2022	2023	2024
Antal utbildningar	4	4	4	4	5
Grundnivå	4	4	4	4	5
Avancerad nivå	0	0	0	0	0
7,5 hp	2	2	2	2	2
15 hp	2	2	2	2	3
30 hp	0	0	0	0	0
Program	0	0	0	0	0
Anmälningar vid sista anmälningsdag	179	224	135	147	167
Antagna vid urval 2	142	180	123	122	56
Kvinnor	96	143	94	98	45
Män	46	37	29	24	11
Ålder -34	65	71	48	48	9
Ålder 35-	80	109	75	74	47

Det finns inga kurser i tornedalsk kultur

Nationella minoriteter	2020	2021	2022	2023	2024
Antal utbildningar	4	4	10	10	9
Grundnivå	2	3	9	10	8
Avancerad nivå	2	1	1	0	1
7,5 hp	4	4	10	10	7
15 hp	0	0	0	0	2
30 hp	0	0	0	0	0
Program	0	0	0	0	0
Anmälningar vid sista anmälningsdag	43	83	382	323	255
Antagna vid urval 2	21	30	235	223	116
Kvinnor	15	23	171	174	84
Män	6	7	64	49	32
Ålder -34	11	13	123	126	53
Ålder 35-	10	17	112	97	63